ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 25ης Ιουνίου 1998 *

Στην υπόθεση C-203/96,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Nederlandse Raad van State (Κάτω Χώρες) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Chemische Afvalstoffen Dusseldorp BV κ.λπ.

και

Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 34, 86, 90 και 130 Τ της Συνθήκης ΕΚ, της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 1975, περί διαθέσεως των στερεών αποβλήτων (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 86), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 91/156/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Μαρτίου 1991 (ΕΕ L 78, σ. 32), καθώς και του κανονισμού (ΕΟΚ) 259/93 του Συμβουλίου, της 1ης Φεβρουαρίου 1993, σχετικά με την παρακολούθηση και τον έλεγχο των μεταφορών αποβλήτων στο εσωτερικό της Κοινότητας καθώς και κατά την είσοδο και έξοδό τους (ΕΕ L 30, σ. 1),

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους H. Ragnemalm (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, G. F. Mancini, P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray και G. Hirsch, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: F. G. Jacobs
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Chemische Afvalstoffen Dusseldorp BV κ.λπ., εκπροσωπούμενες από τους B. J. M. Veldhoven, δικηγόρους Χάγης, O. W. Brouwer, δικηγόρου Άμστερνταμ, και F. P. Louis, δικηγόρου Βρυξελλών,

— η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J. G. Lammers, αναπληρωτή νομικό σύμβουλο στο Υπουργείο Εξωτερικών Υποθέσεων,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. de Salins, υποδιευθύντρια στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών Υποθέσεων, και τον R. Nadal, αναπληρωτή γραμματέα εξωτερικών υποθέσεων στην ίδια διεύθυνση,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον H. van Vliet και την M. Κοντού, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις που ανέπτυξαν η Chemische Afvalstoffen Dusseldorp BV κ.λπ., εκπροσωπούμενες από τους O. W. Brouwer και F. P. Louis, η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J. S. van den Oosterkamp, αναπληρωτή νομικό σύμβουλο στο Υπουργείο Εξωτερικών Υποθέσεων, η Δανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον P. Biering, προϊστάμενο διευθύνσεως στο Υπουργείο Εξωτερικών Υποθέσεων, και η Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον H. van Vliet, κατά τη συνεδρίαση της 3ης Ιουλίου 1997,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 23ης Οκτωβρίου 1997,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 23ης Απριλίου 1996, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 14 Ιουνίου 1996, το Nederlandse Raad van State υπέβαλε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 34, 86, 90 και 130 Τ της Συνθήκης ΕΚ, της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 1975, περί διαθέσεως των στερεών αποβλήτων (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 86), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 91/156/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Μαρτίου 1991 (ΕΕ L 78, σ. 32, στο εξής: οδηγία), καθώς και του κανονισμού (ΕΟΚ) 259/93 του Συμβουλίου, της 1ης Φεβρουαρίου 1993, σχετικά με την παρακολούθηση και τον έλεγχο των μεταφορών αποβλήτων στο εσωτερικό της Κοινότητας καθώς και κατά την είσοδο και έξοδό τους (ΕΕ L 30, σ. 1, στο εξής: κανονισμός).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ των Chemische Afvalstoffen Dusseldorp BV κ.λπ. (στο εξής: Dusseldorp), Factron Technik GmbH (στο εξής: Factron) και Dusseldorp Lichtenvoorde BV (στο εξής: Dusseldorp Lichtenvoorde) και του Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en

Milieubeheer (Ολλανδού Υπουργού Κατοικίας, Χωροταξίας και Περιβάλλοντος, στο εξής: Υπουργός), σχετικά με την εξαγωγή στη Γερμανία αποβλήτων προοριζομένων για αξιοποίηση.

Η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση

Η οδηγία

3 Το άρθρο 1 της οδηγίας καθορίζει, αφενός, τις πράξεις διαθέσεως αποβλήτων και, αφετέρου, τις πράξεις αξιοποιήσεως αποβλήτων, παραπέμποντας αντιστοίχως στα παραρτήματα II A και II B που περιέχουν ακριβή πίνακα των σχετικών πράξεων.

4 Τα άρθρα 3, 4 και 5 της οδηγίας θέτουν τους εξής σκοπούς: πρώτον, την πρόληψη, μείωση, αξιοποίηση και χρησιμοποίηση των αποβλήτων· δεύτερον, την προστασία της υγείας των ανθρώπων και του περιβάλλοντος κατά την επεξεργασία των αποβλήτων, είτε αυτά προορίζονται για διάθεση είτε για αξιοποίηση, και, τρίτον, τη δημιουργία σε κοινοτικό επίπεδο και, εφόσον αυτό είναι δυνατό, σε εθνικό επίπεδο ολοκληρωμένου συστήματος διαθέσεως αποβλήτων.

5 Το άρθρο 5 της οδηγίας ορίζει:

«1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, σε συνεργασία με άλλα κράτη μέλη εφόσον αυτό παρίσταται αναγκαίο ή σκόπιμο, ώστε να δημιουργηθεί ολοκληρωμένο και κατάλληλο δίκτυο εγκαταστάσεων διάθεσης των

αποβλήτων, που θα λαμβάνει υπόψη τις καλύτερες διαθέσιμες τεχνολογίες που δεν συνεπάγονται υπερβολικό κόστος. Το δίκτυο αυτό πρέπει να επιτρέπει στην Κοινότητα ως σύνολο να καταστεί αυτάρκης στον τομέα της διάθεσης των αποβλήτων και στα κράτη μέλη να τείνουν χωριστά προς τον στόχο αυτό, λαμβανομένων υπόψη των γεωγραφικών συνθηκών ή της ανάγκης ειδικών εγκαταστάσεων για ορισμένες κατηγορίες αποβλήτων.

2. Το δίκτυο αυτό πρέπει να επιτρέπει ακόμη τη διάθεση των αποβλήτων σε μία από τις πλησιέστερες κατάλληλες εγκαταστάσεις, με χρησιμοποίηση των καταλληλότερων μεθόδων και τεχνολογιών για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας.»

6 Εξάλλου, το άρθρο 7 της οδηγίας επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να συντάξουν σχέδια διαχείρισης των αποβλήτων προς επίτευξη των σκοπών που θέτουν τα άρθρα 3, 4 και 5 και τους επιτρέπει να λάβουν μέτρα για τον περιορισμό μεταφορών αποβλήτων που αντιβαίνουν προς τα σχέδια διαχείρισης.

Ο κανονισμός

7 Ο κανονισμός αφορά τη μεταφορά αποβλήτων μεταξύ κρατών μελών.

8 Ο τίτλος ΙΙ του κανονισμού, «Μεταφορά αποβλήτων μεταξύ των κρατών μελών», περιλαμβάνει δύο χωριστά κεφάλαια που αφορούν, το μεν ένα, τη διαδικασία που εφαρμόζεται επί μεταφορών αποβλήτων προς διάθεση (κεφάλαιο Α), το δε άλλο, τη διαδικασία που εφαρμόζεται επί αποβλήτων προς αξιοποίηση (κεφάλαιο Β). Η διαδικασία που προβλέπεται για τη δεύτερη αυτή κατηγορία αποβλήτων είναι λιγότερο αυστηρή από εκείνη που εφαρμόζεται στην πρώτη κατηγορία αποβλήτων.

9 Το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α', σημείο i, το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο Α, το σχετικό με τη μεταφορά αποβλήτων προς διάθεση, ορίζει:

«i) Προκειμένου να τεθούν σε εφαρμογή οι αρχές της εγγύτητας, της προτεραιότητας αξιοποίησης και της αυτάρκειας σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο, σύμφωνα με την οδηγία 75/442/ΕΟΚ, τα κράτη μέλη μπορούν να λαμβάνουν μέτρα, σύμφωνα με τη Συνθήκη, για τη γενική ή μερική απαγόρευση των μεταφορών αποβλήτων ή να προβάλλουν συστηματικά αντιρρήσεις για τις εν λόγω μεταφορές. Τα μέτρα αυτά κοινοποιούνται αμέσως στην Επιτροπή που ενημερώνει τα άλλα κράτη μέλη.»

10 Αντιθέτως, το κεφάλαιο Β, περί αποβλήτων προς αξιοποίηση, δεν κάνει μνεία των αρχών της αυτάρκειας και της εγγύτητας.

11 Το άρθρο 7, παράγραφοι 2 και 4, στοιχείο α', το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο Β, προβλέπει ότι:

«2. Οι αρμόδιες αρχές προορισμού, αποστολής και διαμετακόμισης διαθέτουν προθεσμία 30 ημερών από την αποστολή της απόδειξης παραλαβής για να προβάλουν αντιρρήσεις κατά της μεταφοράς. Οι αντιρρήσεις αυτές οφείλουν να βασίζονται στην παράγραφο 4. Διαβιβάζονται δε εγγράφως στον κοινοποιούντα και στις άλλες ενδιαφερόμενες αρμόδιες αρχές εντός της προθεσμίας των 30 ημερών.

(...)

4. α) Οι αρμόδιες αρχές προορισμού και αποστολής δύνανται να προβάλουν αιτιολογημένες αντιρρήσεις για τη σχεδιαζόμενη μεταφορά:

— σύμφωνα με την οδηγία 75/442/ΕΟΚ, και ιδίως με το άρθρο 7

ή

— εάν δεν είναι σύμφωνη με τις εθνικές, νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος, τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή την προστασία της υγείας,

(...).»

Η εθνική κανονιστική ρύθμιση

12 Το ολλανδικό πολυετές σχέδιο διαθέσεως επικινδύνων αποβλήτων του Ιουνίου 1993 (στο εξής: πολυετές σχέδιο) προβλέπει στην παράγραφο 6, πέμπτο εδάφιο:

«Επιτρέπεται η εξαγωγή όταν υφίσταται στην αλλοδαπή μέθοδος επεξεργασίας καλύτερης ποιότητας ή όταν η δυνατότητα επεξεργασίας ενός συγκεκριμένου αποβλήτου είναι ανεπαρκής στις Κάτω Χώρες, εκτός αν δύναται να επιτευχθεί στις Κάτω Χώρες διάθεση τουλάχιστον ισοδύναμη. Στην περίπτωση αυτή τα απόβλητα αποθηκεύονται μέχρι να επιτευχθεί αυτή η διάθεση.»

13 Το επί μέρους σχέδιο 19 του δευτέρου μέρους του πολυετούς σχεδίου προβλέπει, σχετικά με τα φίλτρα λαδιού, ότι δεν επιτρέπονται οι εξαγωγές όταν η επεξεργασία των φίλτρων αυτών στην αλλοδαπή δεν είναι ποιότητας ανώτερης από αυτήν που επιτυγχάνεται στις Κάτω Χώρες.

14 Το επί μέρους σχέδιο 10 του δευτέρου μέρους του πολυετούς σχεδίου, που αφορά την αποτέφρωση των αποβλήτων, προβλέπει, στηριζόμενο στην αρχή της αυτάρκειας, ότι η εξαγωγή επικινδύνων αποβλήτων προοριζομένων για αποτέφρωση πρέπει, κατά το δυνατόν, να περιορίζεται, ιδίως διότι οι απαιτήσεις οι σχετικές με τις εκπομπές κατά την αποτέφρωση είναι λιγότερο αυστηρές στην αλλοδαπή απ' ό,τι στις Κάτω Χώρες.

15 Σ' αυτό το επί μέρους σχέδιο, η επιδίωξη του πλέον αποτελεσματικού τρόπου διαθέσεως γίνεται διά της αναθέσεως στην AVR Chemie CV (στο εξής: AVR Chemie) καθηκόντων «διαχειρίσεως των αποβλήτων». Η AVR Chemie ορίζεται ως μοναδικός τελικός φορέας για την αποτέφρωση επικινδύνων αποβλήτων σε περιστρεφόμενο κλίβανο υψηλής αποδόσεως. Τα απόβλητα που προορίζονται να αποτεφρωθούν σε ένα τέτοιο κλίβανο δεν μπορούν να εξαχθούν παρά μόνον από την AVR Chemie, η άδεια της οποίας προβλέπει ρυθμιστικούς όρους προς αποφυγή ανεπιθύμητης αυξήσεως των τιμών.

16 Η AVR Chemie είναι ετερόρρυθμος εταιρία, με εταίρους το Ολλανδικό Δημόσιο, τον Δήμο του Ρότερνταμ και οκτώ άλλες βιομηχανικές επιχειρήσεις μεταξύ των οποίων η Akzo Nobel Nederland. Το Ολλανδικό Δημόσιο και ο Δήμος του Ρότερνταμ κατέχουν από κοινού μερίδιο 55 % στην AVR Chemie.

17 Ο διευθυντής της διευθύνσεως αποβλήτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος είναι επίσης ο εκπρόσωπος του Ολλανδικού Δημοσίου στο συμβούλιο επιτη-

ρήσεως της AVR Chemie. Έργο της εν λόγω διευθύνσεως είναι να χαράσσει την ολλανδική πολιτική στον τομέα της εξαγωγής αποβλήτων και να αποφασίζει, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, αν μπορεί να επιτραπεί ή αν πρέπει να απαγορευθεί μια εξαγωγή.

Τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης

18 Το 1994 η Dusseldorp ζήτησε άδεια για εξαγωγή στη Γερμανία δύο παρτίδων φίλτρων λαδιού και άλλων παρόμοιων αποβλήτων που περιείχαν αντιστοίχως 2 000 και 60 τόνους προς επεξεργασία από την Factron.

19 Με δύο αποφάσεις της 22ας Αυγούστου 1994 ο Υπουργός, δυνάμει των συνδυασμένων διατάξεων του πολυετούς σχεδίου και του άρθρου 7, παράγραφοι 2 και 4, στοιχείο α', του κανονισμού, προέβαλε αντιρρήσεις κατά της εν λόγω εξαγωγής.

20 Στις 13 Σεπτεμβρίου 1994 οι Dusseldorp, Factron και Dusseldorp Lichtenvoorde υπέβαλαν διοικητική ένσταση κατά των δύο αυτών αποφάσεων.

21 Κατόπιν επισκέψεως δύο υπαλλήλων του Ολλανδικού Υπουργείου Περιβάλλοντος στις εγκαταστάσεις της Factron, ο Υπουργός, με νέα απόφαση της 8ης Δεκεμβρίου 1994, χαρακτήρισε αβάσιμες τις αιτιάσεις των ενδιαφερομένων, με

το αιτιολογικό ότι η επεξεργασία στην οποία προέβαινε η Factron δεν ήταν αποτελεσματικότερη από εκείνη στην οποία προέβαινε η ολλανδική επιχείρηση μεταποιήσεως και διαχειρίσεως αποβλήτων AVR Chemie.

22 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στις 18 Ιανουαρίου 1995, οι Dusseldorp, Factron και Dusseldorp Lichtenvoorde άσκησαν προσφυγή ενώπιον του Nederlandse Raad van State ζητώντας την ακύρωση της αποφάσεως του Υπουργού της 8ης Δεκεμβρίου 1994, την οποία θεωρούν ασυμβίβαστη προς την κοινοτική κανονιστική ρύθμιση.

Τα προδικαστικά ερωτήματα

23 Έχοντας αμφιβολίες ως προς την απάντηση που πρέπει να δοθεί στο ερώτημα αν οι αρχές της αυτάρκειας και της εγγύτητας, όπως αυτές υλοποιούνται με το πολυετές σχέδιο, έχουν εφαρμογή επί των μεταφορών αποβλήτων προς αξιοποίηση, το εθνικό δικαστήριο υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) α) Οι αρχές της αυτάρκειας και της εγγύτητας, λαμβανομένης υπόψη της οικονομίας του κανονισμού (ΕΟΚ) 259/93 του Συμβουλίου, της 1ης Φεβρουαρίου 1993, σχετικά με την παρακολούθηση και τον έλεγχο των μεταφορών αποβλήτων στο εσωτερικό της Κοινότητας καθώς και κατά την είσοδο και έξοδό τους, σε συνδυασμό με την οδηγία 75/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 1975, περί στερεών αποβλήτων (όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 91/156/ΕΟΚ), ισχύουν μόνο για τη μεταξύ κρατών μελών μεταφορά αποβλήτων προοριζομένων για διάθεση ή και για τη μεταξύ των κρατών μελών μεταφορά αποβλήτων προοριζομένων για αξιοποίηση;

β) Σε περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει ότι οι αρχές της αυτάρκειας και της εγγύτητας δεν έχουν εφαρμογή, βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) 259/93 και της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ, επί της μεταφοράς μεταξύ κρατών

μελών αποβλήτων προοριζομένων για αξιοποίηση, μπορεί το άρθρο 130 Τ της Συνθήκης ΕΚ να αποτελέσει έρεισμα για τη θέσπιση ρυθμίσεως όπως αυτή που περιέχεται στο καταρτισθέν από την Ολλανδική Κυβέρνηση πολυετές σχέδιο για τη διάθεση επικινδύνων αποβλήτων, του Ιουνίου 1993;

2) Στο ανωτέρω πολυετές σχέδιο οι αρχές της αυτάρκειας και της εγγύτητας συγκεκριμενοποιούνται στην επιδίωξη της αποτελεσματικότερης δυνατής διαθέσεως (περιλαμβανομένης της αξιοποιήσεως) και της συνέχειας όσον αφορά τη διάθεση των αποβλήτων. Συνιστούν οι επιδιώξεις αυτές ορθή εφαρμογή των εν λόγω αρχών;

3) α) Αν υποτεθεί ότι αυτά καθεαυτά τα προβλεπόμενα από το πολυετές σχέδιο κριτήρια για την προβολή αντιρρήσεων κατά της εξαγωγής αποβλήτων προοριζομένων για αξιοποίηση είναι θεμιτά, συνιστούν μήπως μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος κατά την έννοια του άρθρου 34 της Συνθήκης ΕΚ, και αν ναι, μήπως μπορεί να δικαιολογηθεί;

β) Έχει σχετικώς σημασία αν οι αρχές της αυτάρκειας και της εγγύτητας, εφόσον αυτές μπορούν να εφαρμοστούν στην περίπτωση αποβλήτων προοριζομένων για αξιοποίηση, εφαρμόζονται κυρίως σε επίπεδο Κοινότητας ως συνόλου ή αποκλειστικώς σε εθνικό επίπεδο;

4) Συμβιβάζονται με το άρθρο 90, παράγραφοι 1 και 2, σε συνδυασμό με το άρθρο 86 της Συνθήκης ΕΚ τα αποκλειστικά δικαιώματα που έχει χορηγήσει το ολλανδικό κράτος με το επιμέρους σχέδιο υπ' αριθ. 10 του

τμήματος ΙΙ του πολυετούς σχεδίου στην AVR Chemie CV όσον αφορά την αποτέφρωση επικινδύνων αποβλήτων, λαμβανομένης υπόψη της αιτιολογίας που δίδεται σχετικώς στο πολυετές σχέδιο;»

Επί του πρώτου ερωτήματος

24 Με το πρώτο του ερώτημα το εθνικό δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν η οδηγία και ο κανονισμός έχουν την έννοια ότι οι αρχές της αυτάρκειας και της εγγύτητας εφαρμόζονται επί μεταφοράς αποβλήτων προοριζομένων για αξιοποίηση. Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως, ερωτά αν το άρθρο 130 Τ επιτρέπει στα κράτη να επεκτείνουν την εφαρμογή αυτών των αρχών επ' αυτού του είδους των αποβλήτων.

Επί της ερμηνείας της οδηγίας και του κανονισμού

25 Η Ολλανδική και η Δανική Κυβέρνηση φρονούν ότι η έλλειψη ρητής μνείας στην οδηγία και τον κανονισμό, των αρχών της αυτάρκειας και της εγγύτητας αναφορικά με τα απόβλητα προς αξιοποίηση δεν κωλύει την εφαρμογή αυτών των αρχών επ' αυτού του είδους των αποβλήτων. Το άρθρο 7 της οδηγίας απαριθμεί, πράγματι, κατά τρόπο μη εξαντλητικό τα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνουν τα σχέδια διαχειρίσεως αποβλήτων.

26 Η Dusseldorp, η Γαλλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή φρονούν, αντιθέτως, ότι από την έλλειψη ρητής μνείας των αρχών της αυτάρκειας και της εγγύτητας αναφορικά με τα απόβλητα προς αξιοποίηση, στην οδηγία και τον κανονισμό, καθώς και από την οικονομία του κανονισμού προκύπτει ότι οι εν λόγω αρχές δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη αναφορικά με τα απόβλητα προς αξιοποίηση.

27 Επιβάλλεται σχετικώς να τονιστεί, πρώτον, ότι το άρθρο 7 της οδηγίας ορίζει ότι τα κράτη μέλη καταρτίζουν σχέδια διαχειρίσεως των αποβλήτων προς επίτευξη, ιδίως, των σκοπών που θέτουν τα άρθρα 3, 4 και 5. Από τις διατάξεις αυτές, μόνον το άρθρο 5 αναφέρεται στις αρχές της αυτάρκειας και της εγγύτητας, τούτο δε αποκλειστικώς σε σχέση με τα απόβλητα προς διάθεση. Ομοίως, η έβδομη αιτιολογική σκέψη, στην οποία γίνεται νύξη για τις εν λόγω αρχές, αφορά αποκλειστικώς αυτή την κατηγορία αποβλήτων.

28 Δεύτερον, ο κανονισμός δεν μνημονεύει ρητώς αυτές τις αρχές παρά μόνο στη δέκατη αιτιολογική σκέψη, όπου σχετίζονται αποκλειστικώς με τα απόβλητα προς διάθεση, καθώς και στο άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχεία α', σημείο i, και β', το οποίο ορίζει το είδος των μέτρων που μπορούν να λάβουν τα κράτη μέλη και οι αρμόδιες αρχές αποστολής και προορισμού προκειμένου να τις θέσουν σε εφαρμογή. Περιλαμβανόμενη στο κεφάλαιο Α του τίτλου ΙΙ του κανονισμού, η διάταξη αυτή αφορά αποκλειστικώς τη μεταφορά αποβλήτων προς διάθεση.

29 Το άρθρο 7 του κανονισμού, το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο Β, περί αποβλήτων προς αξιοποίηση, και είναι το αντίστοιχο του προαναφερθέντος άρθρου 4, δεν προβλέπει τη δυνατότητα λήψεως μέτρων για την εφαρμογή των αρχών της αυτάρκειας και της εγγύτητας.

30 Συνεπώς, από τις διατάξεις της οδηγίας και του κανονισμού, καθώς και από την οικονομία του κανονισμού, προκύπτει ότι κανένα από τα δύο αυτά νομοθετικά κείμενα δεν αναφέρεται στο ενδεχόμενο εφαρμογής των αρχών της αυτάρκειας και της εγγύτητας επί αποβλήτων προοριζομένων για αξιοποίηση.

31 Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται από το ψήφισμα του Συμβουλίου, της 7ης Μαΐου 1990, το σχετικό με την πολιτική στον τομέα των αποβλήτων (ΕΕ C 122, σ. 2), στο οποίο αναφέρεται η δεύτερη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας. Πράγματι, στο ψήφισμα αυτό το Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι ο σκοπός της αυτάρκειας στον τομέα των αποβλήτων δεν έχει εφαρμογή επί της ανακυκλώσεως.

32 Εξάλλου, στην αιτιολογική έκθεση που συνόδευε την αρχική πρόταση κανονισμού [COM(90) 415 τελικό — SYN 305 της 26ης Οκτωβρίου 1990] τονίζεται ότι το κριτήριο της εγγύτητας μπορεί να δικαιολογήσει παρέμβαση των αρχών στον τομέα των αποβλήτων προς διάθεση. Δεν γίνεται μνεία του κριτηρίου αυτού αναφορικά με τα απόβλητα προς αξιοποίηση· όσον αφορά αυτά τα απόβλητα εφαρμόζεται μόνο το κριτήριο της οικολογικώς ορθολογικής διαχειρίσεως.

33 Τέλος, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η διαφορά μεταχειρίσεως μεταξύ των αποβλήτων προς διάθεση και των αποβλήτων προς αξιοποίηση αντανακλά τη διαφορά του ρόλου που διαδραματίζει κάθε ένας από τους δύο αυτούς τύπους αποβλήτων στην εξέλιξη της κοινοτικής περιβαλλοντικής πολιτικής. Εξ ορισμού, μόνον τα προς αξιοποίηση απόβλητα μπορούν να συμβάλουν στην εφαρμογή της αρχής της προτεραιότητας της αξιοποιήσεως που θέτει το άρθρο 4, παράγραφος 3, του κανονισμού. Ακριβώς προς ενίσχυση της αξιοποιήσεως στο σύνολο της Κοινότητας, ιδίως διά της αναπτύξεως πλέον αποτελεσματικών μεθόδων, ο κοινοτικός νομοθέτης προέβλεψε ότι αυτού του είδους τα απόβλητα μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα μεταξύ των κρατών μελών, με σκοπό την επεξεργασία τους, εφόσον η μεταφορά τους δεν συνεπάγεται κινδύνους για το περιβάλλον. Προέβλεψε, συνεπώς, μια πιο ελαστική διαδικασία διασυνοριακής μεταφοράς αυτού του είδους των αποβλήτων, στην οποία αντιτάσσονται οι αρχές της αυτάρκειας και της εγγύτητας.

34 Συνεπώς, ενόψει των ανωτέρω σκέψεων, επιβάλλεται να κριθεί ότι ο κανονισμός και η οδηγία πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι οι αρχές της αυτάρκειας και της εγγύτητας δεν έχουν εφαρμογή επί αποβλήτων προς αξιοποίηση.

Επί της ερμηνείας του άρθρου 130 Τ της Συνθήκης

35 Κατά την Dusseldorp και την Επιτροπή, με τον κανονισμό επιτεύχθηκε πλήρης εναρμόνιση των κανόνων που αφορούν μεταφορές αποβλήτων μεταξύ κρατών μελών, ώστε αυτά να μη μπορούν πλέον να προβάλλουν, κατ' αρχήν, αντιρρήσεις για τη μεταφορά αποβλήτων παρά μόνο βάσει των διατάξεων

του εν λόγω κανονισμού. Εξάλλου, το άρθρο 130 Τ της Συνθήκης δεν επιτρέπει στα κράτη να θεσπίζουν κανόνες παρά μόνον εφόσον αυτοί συμβιβάζονται, ιδίως, με τα άρθρα 30 επ. της Συνθήκης. Κατά την Dusseldorp και την Επιτροπή, όμως, το πολυετές σχέδιο περιλαμβάνει μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς των εξαγωγών, απαγορευόμενα από το άρθρο 34 της Συνθήκης, τα οποία δεν δικαιολογούνται ούτε από επιτακτικές απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος ούτε από το άρθρο 36 της Συνθήκης ΕΚ.

36 Κατά την Ολλανδική Κυβέρνηση, από το γράμμα και την οικονομία του κανονισμού και του άρθρου 130 Τ της Συνθήκης μπορεί να συναχθεί ότι τα λαμβανόμενα βάσει του άρθρου 130 Σ μέτρα συνιστούν μια ελάχιστη εναρμόνιση. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, τίποτα δεν εμποδίζει τα κράτη να επιδιώξουν υψηλότερο επίπεδο προστασίας βάσει του άρθρου 130 Τ. Εξάλλου, το πολυετές σχέδιο δεν είναι αντίθετο προς τη Συνθήκη και, ειδικότερα, δεν περιλαμβάνει απαγόρευση εξαγωγής. Επικουρικώς, η Ολλανδική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι αν το πολυετές σχέδιο περιέχει απαγόρευση εξαγωγής κατά την έννοια του άρθρου 34, η απαγόρευση αυτή δικαιολογείται βάσει του άρθρου 36 της Συνθήκης με την επιδίωξη του πλέον αποτελεσματικού τρόπου διαθέσεως των αποβλήτων και τη συνέχεια της διαθέσεως, που αποσκοπούν στην προστασία της υγείας και της ζωής των προσώπων.

37 Διαπιστώνεται ότι η οδηγία και ο κανονισμός έχουν εκδοθεί βάσει του άρθρου 130 Σ της Συνθήκης, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 130 Τ της Συνθήκης.

38 Το άρθρο 130 Τ της Συνθήκης ορίζει ότι:

«Τα μέτρα προστασίας που θεσπίζονται δυνάμει του άρθρου 130 Σ δεν εμποδίζουν τα κράτη μέλη να διατηρούν και να θεσπίζουν μέτρα ενισχυμένης προστασίας. Τα μέτρα αυτά πρέπει να συμβιβάζονται με την παρούσα συνθήκη, και κοινοποιούνται στην Επιτροπή.»

39 Επιβάλλεται, συνεπώς, να εξεταστεί αν, σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, μέτρα όπως αυτά που ελήφθησαν με το πολυετές σχέδιο για την εφαρμογή των αρχών της αυτάρκειας και της εγγύτητας επί αποβλήτων προς αξιοποίηση συμβιβάζονται με το άρθρο 34 της Συνθήκης.

40 Η διάταξη αυτή απαγορεύει τους ποσοτικούς περιορισμούς των εξαγωγών, καθώς και οποιοδήποτε μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η διάταξη αυτή αφορά τα εθνικά μέτρα που έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα να περιορίσουν ειδικώς τα ρεύματα των εξαγωγών και να επιβάλουν με αυτό τον τρόπο μια διαφορά μεταχειρίσεως μεταξύ του εσωτερικού εμπορίου κράτους μέλους και του εξαγωγικού του εμπορίου, κατά τρόπον ώστε να διασφαλίσουν ιδιαίτερο πλεονέκτημα στην εθνική παραγωγή ή στην εσωτερική αγορά του ενδιαφερομένου κράτους (απόφαση της 14ης Ιουλίου 1981, 155/80, Oebel, Συλλογή 1981, σ. 1993, σκέψη 15).

41 Το επί μέρους σχέδιο 19 του δευτέρου μέρους του πολυετούς σχεδίου προβλέπει ότι οι εξαγωγές δεν επιτρέπονται παρά μόνο στην περίπτωση που η επεξεργασία των φίλτρων λαδιού στην αλλοδαπή είναι καλύτερης ποιότητας από εκείνη που μπορεί να γίνει στις Κάτω Χώρες.

42 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι μια τέτοια διάταξη έχει ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα να περιορίσει τις εξαγωγές και να διασφαλίσει ιδιαίτερο πλεονέκτημα στην εθνική παραγωγή.

43 Πάντως, η Ολλανδική Κυβέρνηση ισχυρίζεται, πρώτον, ότι η προαναφερθείσα διάταξη του πολυετούς σχεδίου μπορεί να δικαιολογηθεί λόγω της επιτακτικής ανάγκης προστασίας του περιβάλλοντος. Κατά την άποψή της, τα σχετικά μέτρα είναι αναγκαία ώστε να μπορέσει να λειτουργήσει η AVR Chemie κατά τρόπο αποδοτικό, έχουσα αρκετή ποσότητα αποβλήτων προς διάθεση, αλλά και προς διασφάλιση επαρκούς προμήθειάς της με φίλτρα λαδιού, τα οποία χρησιμοποιούνται ως καύσιμο. Σε περίπτωση ανεπαρκούς εφοδιασμού,

η AVR Chemie θα ήταν υποχρεωμένη να χρησιμοποιήσει καύσιμα περισσότερο επικίνδυνα για το περιβάλλον ή να προμηθευθεί καύσιμα του αυτού βαθμού επικινδυνότητας για το περιβάλλον συνεπαγόμενα, όμως, πρόσθετο κόστος.

44 Ακόμα και αν υποτεθεί ότι το εθνικό αυτό μέτρο μπορεί να δικαιολογηθεί για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος, αρκεί η διαπίστωση ότι τα επιχειρήματα που προβάλλει η Ολλανδική Κυβέρνηση, σχετικά με την αποδοτικότητα της εθνικής επιχειρήσεως AVR Chemie και του κόστους που θα επωμισθεί, είναι οικονομικής φύσεως. Το Δικαστήριο, όμως, έχει αποφανθεί ότι σκοποί καθαρώς οικονομικής φύσεως δεν μπορούν να δικαιολογήσουν την παρεμβολή κωλύματος στη θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων (απόφαση της 28ης Απριλίου 1998, C-120/95, Decker, Συλλογή 1998, σ. I-1831, σκέψη 39).

45 Δεύτερον, η Ολλανδική Κυβέρνηση φρονεί ότι η επίμαχη διάταξη του πολυετούς σχεδίου δικαιολογείται από την παρέκκλιση που προβλέπει το άρθρο 36 της Συνθήκης αναφορικά με την προστασία της υγείας και και της ζωής των προσώπων.

46 Επιβάλλεται να τονιστεί ότι θα ήταν βάσιμη μια τέτοια δικαιολόγηση αν η επεξεργασία των φίλτρων λαδιού σε άλλα κράτη μέλη και η μεταφορά τους σε μεγαλύτερη απόσταση συνιστούσαν, λόγω της εξαγωγής τους, κίνδυνο για την υγεία και τη ζωή των προσώπων.

47 Από τη δικογραφία, όμως, δεν προκύπτει τέτοια περίπτωση. Αφενός, η ίδια η Ολλανδική Κυβέρνηση δέχθηκε ότι η επεξεργασία των φίλτρων στη Γερμανία είναι του αυτού επιπέδου με την επεξεργασία στην οποία προβαίνει η AVR Chemie. Αφετέρου, δεν αποδείχθηκε ότι η μεταφορά των φίλτρων λαδιού συνιστά κίνδυνο για το περιβάλλον ή τη ζωή και την υγεία των προσώπων.

48 Συνεπώς, περιορισμοί εξαγωγής αποβλήτων προς αξιοποίηση, όπως αυτή τους οποίους επέβαλε η ολλανδική κανονιστική ρύθμιση, δεν είναι αναγκαίοι για την προστασία της υγείας και της ζωής των προσώπων σύμφωνα με το άρθρο 36 της Συνθήκης.

49 Επομένως, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι η εφαρμογή των αρχών της αυτάρκειας και της εγγύτητας επί αποβλήτων προς αξιοποίηση, όπως τα φίλτρα λαδιού, έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τον περιορισμό των εξαγωγών αυτών των αποβλήτων, χωρίς να δικαιολογείται, σε περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης, από την επιτακτική ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος ή από την επιδίωξη προστασίας της υγείας και της ζωής των προσώπων σύμφωνα με το άρθρο 36 της Συνθήκης. Επομένως, ένα κράτος δεν μπορεί να επικαλεστεί το άρθρο 130 Τ της Συνθήκης προκειμένου να εφαρμόσει τις αρχές της αυτάρκειας και της εγγύτητας επ' αυτού του είδους των αποβλήτων.

50 Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται να δοθεί ως απάντηση στο πρώτο ερώτημα ότι η οδηγία και ο κανονισμός δεν έχουν την έννοια ότι οι αρχές της αυτάρκειας και της εγγύτητας εφαρμόζονται επί μεταφοράς αποβλήτων προς αξιοποίηση. Το άρθρο 130 Τ της Συνθήκης δεν επιτρέπει στα κράτη μέλη να εκτείνουν την εφαρμογή αυτών των αρχών επ' αυτού του είδους αποβλήτων όταν προκύπτει ότι συνιστούν εμπόδιο στις εξαγωγές μη δικαιολογούμενο ούτε από επιτακτικό μέτρο για την προστασία του περιβάλλοντος ούτε από τις παρεκκλίσεις που προβλέπει το άρθρο 36 της Συνθήκης.

Επί του δευτέρου και του τρίτου ερωτήματος

51 Το δεύτερο και το τρίτο ερώτημα υποβλήθηκαν από το αιτούν δικαστήριο μόνο για την περίπτωση όπου το Δικαστήριο θα έκρινε ότι οι αρχές της αυτάρκειας και της εγγύτητας εφαρμόζονται επί αποβλήτων προς αξιοποίηση είτε δυνάμει της οδηγίας και του κανονισμού είτε δυνάμει του άρθρου 130 Τ της Συνθήκης.

52 Ενόψει της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει απάντηση στα ερωτήματα αυτά.

Επί του τετάρτου ερωτήματος

53 Με το τέταρτο ερώτημά του το εθνικό δικαστήριο θέτει το ζήτημα του συμβιβαστού με τους κανόνες ανταγωνισμού των άρθρων 90 και 86 της Συνθήκης των αποκλειστικών δικαιωμάτων, όπως αυτά που παραχωρήθηκαν στην AVR Chemie στο πλαίσιο της πολιτικής που εφαρμόστηκε βάσει του πολυετούς σχεδίου. Όπως υπογραμμίζει ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 97 των προτάσεών του, τα αποκλειστικά δικαιώματα στα οποία αναφέρεται το εθνικό δικαστήριο περιλαμβάνουν τόσο τη γενική αποκλειστικότητα που παραχωρήθηκε για την αποτέφρωση όσο και οποιαδήποτε αποκλειστικότητα απορρέει από την επίμαχη διάταξη. Η διάταξη αυτή αφορά την απαγόρευση εξαγωγής φίλτρων λαδιού αν η επεξεργασία τους στην αλλοδαπή δεν είναι αποτελεσματικότερη από εκείνη που μπορεί να επιτευχθεί στις Κάτω Χώρες.

54 Το εθνικό δικαστήριο ερωτά, επομένως, αν το άρθρο 90 της Συνθήκης, σε συνδυασμό με το άρθρο 86, απαγορεύει κανονιστική ρύθμιση όπως το πολυετές σχέδιο, δυνάμει της οποίας κράτος μέλος επιβάλλει στις επιχειρήσεις την υποχρέωση να εμπιστεύονται τα προς αξιοποίηση απόβλητά τους, όπως τα φίλτρα λαδιού, σε εθνική επιχείρηση στην οποία έχει παραχωρηθεί το αποκλειστικό δικαίωμα αποτεφρώσεως επικινδύνων αποβλήτων, εφόσον η επεξεργασία των αποβλήτων τους σε άλλο κράτος μέλος δεν είναι αποτελεσματικότερη από εκείνη στην οποία μπορεί να προβεί η συγκεκριμένη επιχείρηση.

55 Η Ολλανδική Κυβέρνηση φρονεί ότι η AVR Chemie δεν διαθέτει αποκλειστικά δικαιώματα, ώστε το άρθρο 90 να μην έχει εφαρμογή στην υπόθεση της κύριας δίκης.

56 Η Dusseldorp υποστηρίζει ότι τα αποκλειστικά δικαιώματα που παραχωρήθηκαν από τις ολλανδικές αρχές στην AVR Chemie είναι ασυμβίβαστα με το άρθρο 90, παράγραφος 1, της Συνθήκης, σε συνδυασμό με το άρθρο 86. Εξάλλου, τα δικαιώματα αυτά δεν μπορούν να δικαιολογηθούν βάσει του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης, δεδομένου ότι η διατήρηση του ολλανδικού συστήματος διαθέσεως μπορεί να διασφαλιστεί με μέτρα θίγοντα λιγότερο τον ανταγωνισμό και την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

57 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι το γεγονός ότι κράτος μέλος παραχωρεί άδεια επεξεργασίας ορισμένων αποβλήτων σε μία μόνον επιχείρηση εγκατεστημένη εντός της επικρατείας του δεν είναι, αυτό καθαυτό, ασυμβίβαστο με το άρθρο 90 της Συνθήκης, σε συνδυασμό με το άρθρο 86.

58 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι η επιχείρηση AVR Chemie ορίστηκε ως η μόνη τελική επιχείρηση αποτεφρώσεως επικινδύνων αποβλήτων. Μπορεί, επομένως, να θεωρηθεί ότι η επιχείρηση αυτή διαθέτει αποκλειστικό δικαίωμα κατά την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

59 Η διάταξη αυτή προβλέπει ότι τα κράτη μέλη δεν θεσπίζουν ούτε διατηρούν μέτρα αντίθετα προς τους κανόνες της Συνθήκης, ιδίως προς εκείνους που αφορούν τον ανταγωνισμό.

60 Επιβάλλεται σχετικώς να τονιστεί ότι η χορήγηση αποκλειστικών δικαιωμάτων αποτεφρώσεως επικινδύνων αποβλήτων στο σύνολο κράτους μέλους πρέπει να θεωρηθεί ως παρέχουσα στην επιχείρηση δεσπόζουσα θέση επί ουσιώδους τμήματος της κοινής αγοράς (βλ., σχετικώς, απόφαση της 18ης Ιουνίου 1991, C-260/89, ERT, Συλλογή 1991, σ. I-2925, σκέψη 31).

61 Καίτοι το γεγονός και μόνον της δημιουργίας δεσπόζουσας θέσεως δεν είναι, αυτό καθαυτό, ασυμβίβαστο με το άρθρο 86 της Συνθήκης, ένα κράτος μέλος παραβιάζει τις απαγορεύσεις που επιβάλλει το άρθρο 90, σε συνδυασμό με το άρθρο 86, όταν λαμβάνει νομοθετικό, κανονιστικό ή διοικητικό μέτρο που ωθεί την επιχείρηση στην οποία παραχωρήθηκαν αποκλειστικά δικαιώματα να καταχραστεί της δεσπόζουσας θέσεώς της (βλ., σχετικώς, απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 1991, C-18/88, GB-Inno-BM, Συλλογή 1991, σ. I-5941, σκέψη 20).

62 Από τη δικογραφία προκύπτει, σχετικώς, ότι βάσει του πολυετούς σχεδίου η Ολλανδική Κυβέρνηση απαγόρευσε στην προσφεύγουσα της κύριας δίκης επιχείρηση τις εξαγωγές, υποχρεώνοντάς την, με τον τρόπο αυτό, να εμπιστεύεται τα φίλτρα λαδιού της, που είναι απόβλητα προς αξιοποίηση, σε εθνική επιχείρηση κατέχουσα αποκλειστικό δικαίωμα αποτεφρώσεως επικινδύνων αποβλήτων, ενώ η ποιότητα της επεξεργασίας που ήταν δυνατή σε άλλο κράτος μέλος ήταν συγκρίσιμη με εκείνη της εθνικής επιχειρήσεως.

63 Μια τέτοια υποχρέωση έχει ως αποτέλεσμα να ευνοεί την εθνική επιχείρηση παρέχοντάς της τη δυνατότητα επεξεργασίας αποβλήτων που προορίζονταν για επεξεργασία από τρίτη επιχείρηση. Συνεπάγεται, επομένως, περιορισμό των πωλήσεων κατά τρόπο αντικείμενο στο άρθρο 90, παράγραφος 1, της Συνθήκης, σε συνδυασμό με το άρθρο 86.

64 Πάντως, πρέπει να εξεταστεί αν η υποχρέωση αυτή μπορεί να δικαιολογήσει αποστολή γενικού οικονομικού συμφέροντος κατά την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

65 Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η διάταξη αυτή μπορεί να προβληθεί για να δικαιολογήσει μέτρο αντίθετο προς το άρθρο 86 της Συνθήκης, ληφθέν υπέρ επιχειρήσεως στην οποία το κράτος έχει παραχωρήσει αποκλειστικά δικαιώματα, αν το μέτρο αυτό επιβάλλεται προκειμένου να

δυνηθεί η επιχείρηση να εκπληρώσει την ιδιαίτερη αποστολή που της έχει ανατεθεί και αν δεν παρακωλύει την ανάπτυξη του εμπορίου κατά τρόπο αντίθετο προς το συμφέρον της Κοινότητας (βλ., σχετικώς, αποφάσεις της 19ης Μαΐου 1993, C-320/91, Corbeau, Συλλογή 1993, σ. I-2533, σκέψη 14, και της 23ης Οκτωβρίου 1997, C-159/94, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 1997, σ. I-5815, σκέψη 49).

66 Η Ολλανδική Κυβέρνηση υποστηρίζει σχετικώς ότι η επίμαχη ρύθμιση αποβλέπει στη μείωση κόστους της επιχειρήσεως που είναι επιφορτισμένη με την αποτέφρωση επικινδύνων αποβλήτων ώστε να καταστεί οικονομικώς βιώσιμη.

67 Καίτοι η αποστολή που έχει ανατεθεί στην επιχείρηση αυτή μπορεί να αποτελέσει αποστολή γενικού οικονομικού συμφέροντος, απόκειται στην Ολλανδική Κυβέρνηση, όπως τονίζει ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 108 των προτάσεών του, να αποδείξει κατά τρόπο ικανοποιητικό για το εθνικό δικαστήριο ότι ο σκοπός αυτός δεν μπορεί να επιτευχθεί με άλλα μέσα. Το άρθρο 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης δεν μπορεί να εφαρμοστεί παρά μόνον αν αποδειχθεί ότι, ελλείψει του επιμάχου μέτρου, η συγκεκριμένη επιχείρηση θα αδυνατούσε να εκπληρώσει την αποστολή που της έχει ανατεθεί.

68 Υπό τις συνθήκες αυτές, στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα επιβάλλεται να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 90 της Συνθήκης, σε συνδυασμό με το άρθρο 86, απαγορεύει ρύθμιση, όπως αυτή του πολυετούς σχεδίου, δυνάμει της οποίας κράτος μέλος υποχρεώνει τις επιχειρήσεις να εμπιστεύονται τα απόβλητά τους που προορίζονται για αξιοποίηση, όπως τα φίλτρα λαδιού, σε εθνική επιχείρηση στην οποία έχει παραχωρήσει το αποκλειστικό δικαίωμα αποτεφρώσεως αυτών των επικινδύνων αποβλήτων, εκτός αν η επεξεργασία των αποβλήτων τους σε άλλο κράτος μέλος είναι περισσότερο αποτελεσματική από εκείνη που μπορεί να επιτευχθεί στην εν λόγω επιχείρηση, όταν η ρύθμιση αυτή έχει ως αποτέλεσμα, χωρίς αντικειμενικό λόγο και χωρίς αυτό να είναι αναγκαίο για την εκπλήρωση μιας αποστολής γενικού συμφέροντος, να ευνοεί την εθνική επιχείρηση και να ενισχύει τη δεσπόζουσα θέση της.

Επί των δικαστικών εξόδων

69 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ολλανδική, η Δανική και η Γαλλική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το Nederlandse Raad van State με διάταξη της 23ης Απριλίου 1996, αποφαίνεται:

1) Η οδηγία 75/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 1975, περί διαθέσεως των στερεών αποβλήτων, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 91/156/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Μαρτίου 1991, και ο κανονισμός (ΕΟΚ) 259/93 του Συμβουλίου, της 1ης Φεβρουαρίου 1993, σχετικά με την παρακολούθηση και τον έλεγχο των μεταφορών αποβλήτων στο εσωτερικό της Κοινότητας καθώς και κατά την είσοδο και έξοδό τους, δεν έχουν την έννοια ότι οι αρχές της αυτάρκειας και της εγγύτητας εφαρμόζονται επί μεταφοράς αποβλήτων προς αξιοποίηση. Το άρθρο 130 Τ της Συνθήκης ΕΚ δεν επιτρέπει στα κράτη μέλη να εκτείνουν την εφαρμογή αυτών των αρχών επ' αυτού του τύπου αποβλήτων όταν προκύπτει ότι συνιστούν εμπόδιο στις εξαγωγές μη δικαιολογούμενο ούτε από επιτακτικό μέτρο για την προστασία του περιβάλλοντος ούτε από τις παρεκκλίσεις που προβλέπει το άρθρο 36 της εν λόγω Συνθήκης.

2) Το άρθρο 90 της Συνθήκης ΕΚ, σε συνδυασμό με το άρθρο 86, απαγορεύει ρύθμιση, όπως αυτή του πολυετούς σχεδίου, δυνάμει της οποίας κράτος μέλος υποχρεώνει τις επιχειρήσεις να εμπιστεύονται τα απόβλητά τους που προορίζονται για αξιοποίηση, όπως τα φίλτρα λαδιού, σε εθνική επιχείρηση στην οποία έχει παραχωρήσει το αποκλειστικό δικαίωμα αποτεφρώσεως αυτών των επικινδύνων αποβλήτων, εκτός αν η επεξεργασία των αποβλήτων τους σε άλλο κράτος μέλος είναι περισσότερο αποτελεσματική από εκείνη που μπορεί να επιτευχθεί στην εν λόγω επιχείρηση, όταν η ρύθμιση αυτή έχει ως αποτέλεσμα, χωρίς αντικειμενικό λόγο και χωρίς αυτό να είναι αναγκαίο για την εκπλήρωση μιας αποστολής γενικού συμφέροντος, να ευνοεί την εθνική επιχείρηση και να ενισχύει τη δεσπόζουσα θέση της.

Ragnemalm Mancini Kapteyn

Murray Hirsch

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 25 Ιουνίου 1998.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

H. Ragnemalm